

Найда Інна Володимирівна

*кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права
Київський кооперативний інститут бізнесу і права*

Найда Інна Владимировна

*кандидат наук по государственному управлению,
доцент кафедры права
Киевский кооперативный институт бизнеса и права*

Naida Inna

*PhD in Public Administration,
Associate Professor of the Law Department,
Kyiv cooperative institute of business and law*

Руденко Рита Андріївна

*магістрант
Київського кооперативного інституту бізнесу і права*

Руденко Рита Андреевна

*магістрант
Киевского кооперативного института бизнеса и права*

Rudenko Rita

*Master of Arts of the
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law*

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМОЙ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК IMPROVING THE GOVERNMENT OF THE STATE BUYER SYSTEM

Анотація. У статті розглядаються сфера державних закупівель як чинника розвитку української економіки. Проаналізовані зміни в законодавстві України у сфері державних закупівель. Визначено напрямки щодо удосконалення управління системою державних закупівель.

Ключові слова: державні закупівлі, державні витрати, контракти, стратегічне планування, державне управління.

Аннотация. В статье рассматриваются сфера государственных закупок как фактора развития украинской экономики. Проанализированы изменения в законодательстве Украины в сфере государственных закупок. Определены направления по совершенствованию управления системой государственных закупок.

Ключевые слова: государственные закупки, государственные расходы, контракты, стратегическое планирование, государственное управление.

Summary. The article deals with the scope of public procurement as a factor in the development of the Ukrainian economy. The changes in the Ukrainian legislation in the field of public procurements are analyzed. Directions for improvement of management of the system of state purchases are determined.

Key words: public procurement, public expenditure, contracts, strategic planning, public administration.

Постановка проблеми. Законодавство України в сфері державних закупівель стрімко змінюється, тому важливо сформувати тенденції вдосконалення законодавства України в сфері державних закупівель як чинника розвитку української економіки.

Державні закупівлі на сьогоднішній день — вагомий важіль державного впливу на економіку, стимулювання науково-технічного прогресу та вирішення соціально-економічних проблем. Питання реалізації державних закупівель викликають посилений інтерес як у науковців так і у практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення управління системою державних є предметом аналізу багатьох науковців, зокрема цій проблематиці присвячені праці В. Мельникова [2], А. Патрона [7], О. Підмогильного [8], В. Смиринського [4], І. Смотрицької [5], Н. Ткаченко [6], В. Федоровича [7], Г. Харченка [9] та інших дослідників. Проте єдиної думки щодо багатьох ключових питань державного управління зазначеною сферою господарських відносин серед дослідників поки що немає, багато проблем потребують додаткового опрацювання, насамперед у частині врахування особливостей посткризового розвитку економіки нашої країни.

Формування цілей статті. Формування тенденції вдосконалення законодавства України в сфері державних закупівель та уточнення на цій основі пріоритетних напрямів відповідної державно-управлінської діяльності і є метою даної статті.

Виклад основного матеріалу. Ефективність функціонування національної системи закупівель залежить не тільки від наявності продуманої стратегії у сфері державних закупівель, дієвої законодавчо-нормативної бази, але й від високопрофесійного проведення торгів і управління укладеними контрактами, націленого на отримання найвищої віддачі від вкладених коштів.

Правове регулювання системи державних закупівель в Україні здійснюється відповідно до Законів України «Про публічні закупівлі», метою якого є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції.

Формування цілісної системи державних закупівель, необхідність організації дієвого та ефективного контролю в цій сфері відносин, на думку І. Смотрицької, передбачає насамперед вибудовування більш централізованої організаційної структури. Базовими проблемами подальшого розвитку контрактних відносин у сфері державних закупівель є також створення державного контрактного права як особливого розділу господарського права, формування диверсифікованої системи контрактів на поставки товарів, надання послуг і виконання робіт для державних та муніципальних потреб [5, с. 53].

В основі розробки урядової політики у сфері державних закупівель, спрямованої на досягнення економічної ефективності, на думку І. Смотрицької, повинно лежати стратегічне планування, використання сучасних методів маркетингу на всіх етапах формування та проведення відповідних торгів, укладання та виконання контрактів [5, с. 55].

В. Федорович і А. Патрон, ґрунтуючись на фундаментальних дослідженнях досвіду функціонування федеральної контрактної системи США, вважають, що створення конкурентного державного ринку товарів і послуг та механізму його функціонування — перший

і єдиний крок на шляху до створення загальнонаціонального ринку товарів і послуг [7, с. 34].

Н. Ткаченко визначає такі проблеми із застосуванням законодавства у сфері державних закупівель: слабке інформаційне забезпечення, нестача кваліфікованих кадрів, невміння замовників якісно здійснювати підготовку конкурсної документації. На думку цієї дослідниці, реформа системи державних закупівель у цілому нині вже завершена, проте ще потрібно доопрацювання окремих норм, врегулювання деяких галузевих особливостей [6, с. 64].

На думку В. Мельникова, першим кроком у напрямі удосконалення чинної системи державних закупівель в умовах трансформаційної економіки має стати визначення статусу держави — замовника певних матеріальних і нематеріальних благ. Одним із наслідків функціонування ринкового механізму є недовиробництво громадських (соціальних) благ, тобто тих товарів, робіт, послуг, виробництво і реалізація яких не тягне за собою отримання прибутку (витрати на виробництво перевищують доходи від реалізації), але при цьому зберігається висока соціальна значимість, наприклад, послуги в соціальній сфері. У цьому випадку держава виступає їх безпосереднім постачальником. Таким чином, необхідність розміщувати замовлення на товари, роботи і послуги для потреб міністерств, відомств та інших державних замовників у рамках забезпечення власних державних функцій має суттєвий характер [2, с. 22].

На нашу думку, розгляд державних закупівель виключно як належного забезпечення суспільства товарами, роботами і послугами, виробництво (надання) яких не є рентабельним для приватного сектору, є недостатнім. Проведення державних закупівель важливо також розглядати як інструмент, що дає змогу державі ефективно впливати на господарські відносини в приватному секторі економіки, створюючи необхідні умови для його розвитку. Держава, як правило, не тільки фінансує, а й організовує виробництво окремих груп товарів і послуг.

Державні витрати, крім організації функціонування державних відомств, установ і організацій, спрямовані на реалізацію деяких суспільно значущих функцій приватним сектором економіки. Враховуючи це, сутність державних закупівель можна визначити як регламентовану законодавством діяльність держави з придбання товарів, робіт і послуг із найбільшою ефективністю і найменшими витратами з метою забезпечення діяльності держави, а також з метою справляння впливу на розвиток приватного сектору національної економіки і виконання соціально значущих функцій.

Існує три основні напрямки щодо пропозицій удосконалення управління системою державних закупівель. Перша — фахівці, які дотримуються цього напрямку, вбачають основні проблеми існуючої системи державних

закупівель у слабкій професійній підготовці кадрів державного управління та місцевого самоврядування, нестачі висококваліфікованих фахівців у сфері державних закупівель. З метою розв'язання цієї проблеми пропонується створення розгалуженої мережі відповідних профільних курсів з підвищення кваліфікації, розробка необхідних спеціальних навчальних програм і тренінгів тощо [8, с. 102; 9, с. 138]. Друга — прихильники цього варіанта удосконалення системи державних закупівель у трансформаційній економіці пов'язують із запровадженням уповноваженими органами влади низки заходів, зорієнтованих на [4, с. 25–26]. Третя — основою реалізації заходів з удосконалення системи державних закупівель, на думку дослідників, які пропонують цей варіант, має стати концептуальна зміна чинного законодавства, насамперед у частині встановлення процедур і правил регуляції її неконкурентної складової [3].

На теперішній час в Україні відбувається активне реформування економіки в цілому, у тому числі системи державних закупівель. Механізм проведення процедур закупівель має бути одним із ключових елементів підвищення ефективності державної економічної політики та базуватися, зокрема, на засадах добросовісної конкуренції, відкритості та прозорості, недискримінації учасників, об'єктивності та неупередженості оцінки тендерних пропозицій, а разом з цим запобігати проявам корупції у сфері державних закупівель.

Висновки. Проаналізувавши новітні зміни в законодавстві України в сфері державних закупівель, зроблений висновок, що при врегулювання відносин у сфері закупівель необхідно змінювати загальну концепцію Закону, а не обмежуватися фрагментарними змінами до його окремих положень, які призводитимуть до суперечностей між нормами нормативно-правових актів.

Література

1. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2012 р. № 569-р. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>.
2. Мельников В. В. Институциональная трансформация механизма государственных закупок в постсоветской России: монография / В. В. Мельников. — Новосибирск: Изд-во НГТУ, 2008. — 220 с.
3. Нестерович Н. В. Как выйти из госзакупочного тупика / Н. В. Нестерович, В. И. Смирнов // Моск. торги. — 2012. — № 2. — С. 22–28.
4. Смиринський В. В. Логістичний менеджмент державних закупівель. Теоретично-правовий та методологічний аспект / В. В. Смиринський. — Тернопіль: Карт-бланш, 2009. — 301 с.
5. Смотрицкая И. И. Развитие рынка государственных заказов: институты и механизмы / И. И. Смотрицкая // Вестн. Ин-та экономики РАН. — 2007. — № 3. — С. 25–47.
6. Ткаченко Н. Б. Управління державними закупівлями: монографія / Н. Б. Ткаченко. — К.: Книга, 2007. — 296 с.
7. Федорович В. А. США: государство и экономика / В. А. Федорович, А. П. Патрон. — М.: Междунар. отношения, 2009. — 386 с.
8. Підмогильний О. О. Недосконалість державної політики щодо формування кадрового потенціалу для сфери державних закупівель / О. О. Підмогильний // Держава та регіони. Серія «Державне управління». — 2011. — № 1. — С. 101–105.
9. Харченко Г. А. Шляхи вдосконалення управління державними закупівлями в Україні / Г. А. Харченко // Держава та регіони. Серія «Державне управління». — 2012. — № 2. — С. 136–139.

References

1. On Approval of the Concept of Ensuring National Security in the Financial Sector [Electronic Resource]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 15. 2012 p. № 569-p. — Access mode: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>.
2. Melnikov VV Institutional Transformation of the Mechanism of Public Procurement in Post-Soviet Russia: Monograph / VV Melnikov. — Novosibirsk: Publishing house of the NSTU, 2008. — 220 p.
3. Nesterovich NV How to get out of the state purchasing deadlock / NV Nesterovich, V. I. Smirnov // Moscow. auction. — 2012. — № . 2. — P. 22–28.
4. Smirichynsky V. V. Logistic management of public procurement. Theoretical-legal and methodological aspect / VV Smirichynsky. — Ternopil: Carte Blanche, 2009. — 301 p.
5. Smotrytskaya I. I. The Development of the Market for Public Orders: Institutions and Mechanisms / I. I. Smotrytskaya // Vestn. Institute of Economics, Russian Academy of Sciences. — 2007. — № . 3. — P. 25–47.
6. Tkachenko NB Management of Public Procurement: monograph / N. B. Tkachenko. — K.: Book, 2007. — 296 p.
7. Fedorovich VA United States: State and Economics / VA Fedorovich, A. P. Patron. — M.: International relations, 2009. — 386 p.
8. Pidmogylyn O. O. The imperfection of the state policy towards the creation of human resources for public procurement / O. O. Pidmogylyn // State and Regions. Series «Public Administration». — 2011. — № . 1. — P. 101–105.
9. Harchenko G. A. Ways of Improvement of Public Procurement Management in Ukraine / G. A. Kharchenko // State and Regions. Series «Public Administration». — 2012. — № . 2. — P. 136–139.